

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

09 iunie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:
Președinte – Timofti Vladimir,
Judecători – Toma Nadejda, Cobzac Elena,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursului ordinar declarat de către avocatul Uncu Natalia în numele inculpatului Țerna Dan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 25 noiembrie 2020, în cauza penală în privința lui

Țerna Dan XXXXX, născut la 03 octombrie 2000, originar și domiciliat în or. Edineț, str. Vasile Stroescu 112.

Termenul de examinare:

prima instanță: 24.07.2019 – 18.11.2019

instanța de apel: 10.12.2019-25.11.2020

instanța de recurs: 01.02.2021 – 09.06.2021

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătorei Edineț (sediul central) din 18 noiembrie 2019, *cauza fiind examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală*, Țerna Dan a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal la pedeapsă sub formă de amendă în mărime de 600 (șase sute) unități convențională, echivalentul a 30 000 (treizeci mii) lei.

Acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată și civilă Bocancea Alexandru în partea prejudiciului moral, a fost admisă parțial, cu dispunerea încasării de la Țerna Dan a sumei de 10 000 (zece mii) lei.

Acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată și civilă Bocancea Alexandru în partea încasării prejudiciului material în mărime de 320 (trei sute douăzeci) lei și prejudiciului moral în mărime de 15 000 (cincisprezece mii) lei, a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată și civilă Lucic Andrei în partea încasării prejudiciului moral, a fost admis parțial, cu dispunerea încasării de la Țerna Dan a prejudiciului moral în sumă de 10 000 (zece mii) lei.

Acțiunea civilă înaintată de către partea vătămată și civilă Lucic Andrei în partea încasării prejudiciului material în mărime de 320 (trei sute douăzeci) lei și prejudiciului moral în mărime de 15 000 (cincisprezece mii) lei, a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

A fost dispusă încasarea de la Țerna Dan în contul statului a cheltuielilor judiciare în mărime de 896 (opt sute nouăzeci și șase) lei.

1.1. Prin aceeași sentință a fost condamnat și Albu Sergiu, Albu Roman, Cucuietu Artur, Nedelea Tudor, în privința cărora hotărârea judecătorească nu se contestă.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că **Țerna Dan**, în noaptea spre 24.08.2018, în jurul orelor 03:00, aflându-se împreună cu Albu Sergiu, Albu Roman, Cucuietu Artur, Nedelea Tudor, în parcare barului „XXXXX” din XXXXX mun. Edineț, în rezultatul unui conflict cu Lucic Andrei XXXXX și Bocancea Alexandru XXXXX, din motive huliganice, manifestând o obrăznicie deosebită, fără nici un motiv, le-au aplicat mai multe lovituri în regiunea corpului, cauzându-i lui Lucic A. conform raportului de expertiză judiciară nr. 201819DO154 din 19.10.2018 leziuni corporale ușoare, sub formă de edem la față, echimoza și edem la gambe, produse prin acțiunea traumatică a unui corp contondent dur, posibil la data și circumstanțele indicate, producerea cărora la cădere sau prin autocauzare este puțin probabilă; și lui Bocancea Alexandru, conform raportului de expertiză judiciară nr. 201819DO155 din 19.10.2018, leziuni corporale ușoare, sub formă de fractură a oaselor nazale, edem la cap, față, echimoza la umărul drept, spatelui pe dreapta, excoriații la genunchiul stâng, produse prin acțiunea traumatică a unui corp contondent dur, posibil la data și circumstanțele indicate, producerea cărora la cădere sau prin autocauzare este puțin probabilă.

Acțiunile lui Țerna Dan au fost încadrate în baza art. 287 alin. (2) lit. b) Cod penal, *huliganismul, adică acțiunile intenționate care încalcă grosolan ordinea publică, însoțite de aplicarea violenței asupra persoanelor, și care prin conținutul lor se deosebesc printr-un cinism sau obrăznicie deosebită, săvârșită de mai multe persoane.*

3. Nefiind de acord cu soluția adoptată, avocatul Moldovan Gabriela în numele inculpatului Țerna Dan, a declarat apel, prin care a solicitat casarea parțială a acesteia în latura civilă, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie micșorat cuantumul acțiunii civile înaintate de către părțile vătămate, din motiv că suma prejudiciului moral este exagerată, fiind în imposibilitate să o achite, întrucât nu este angajat în câmpul muncii.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 25 noiembrie 2020, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat, cu menținerea sentinței, fără modificări.

Cât privește cerința privind micșorarea cuantumului daunei morale încasată în favoarea părților vătămate, instanța de apel a reiterat că prima instanță corect a pus în aplicare prevederile art. art. 225 alin. (1); 397 pct. 1); 385 alin. (1) pct. 10) Cod de procedură penală, soluționând la adoptarea sentinței și cerințele victimelor de încasare a despăgubirilor morale, mai cu seamă că acestea au fost formulate la 29.08.2019 (f.d. 1-8, v.2), până la depunerea cererilor de examinarea cauzei în procedura art. 364¹ Cod de procedură penală (f.d. 11-13 v.2), ceea ce implică inclusiv recunoașterea daunelor cauzate prin infracțiune, cuantumul

încasat fiind proporțional faptelor comise și având drept scop acordarea satisfacției morale victimelor infracțiunii de huliganism.

Referitor la absența de la soluționarea cauzei a părților vătămate Bocancea Alexandr și Lucic Andrei, ca pretins temei de lăsare spre soluționare separată a acțiunilor civile, instanța de apel l-a respins, or odată cu recunoașterea lor prin ordonanțele din 19.10.2018 și 04.01.2019 în calitate de părți civile, au avut tot dreptul de a formula acțiuni civile în cadrul procesului penal, inclusiv la etapa soluționării cauzei, de care s-au folosit, până la depunerea cererilor de examinare a cauzei în procedura restrânsă, ce nu implică participarea lor obligatorie.

La fel, instanța de apel a indicat, că prima instanță corect a dispus încasarea de la inculpat în beneficiul fiecărei părți vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei a câte 10 000 lei, cu titlu de despăgubiri morale, a cărui quantum este unul echitabil, reieșind din gradul suferințelor suportate, fiind în concordanță cu principiul răspunderii civile delictuale care impune reparația integrală, reală și efectivă a daunelor morale cu luarea în considerare a urmărilor faptei asupra integrității corporale și sănătății părții vătămate, a naturii și duratei acestora, având în vedere și exigențele art. 3 din Protocolul nr. 7 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertarilor Fundamentale.

5. Recurs ordinar depune avocatul Uncu Natalia în numele inculpatului Țerna Dan, prin care solicită casarea hotărârilor judecătorești în latura civilă, admiterea în principiu a acțiunii civile în partea pretențiilor de reparare a prejudiciului moral înaintate de către părțile vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei, urmând ca asupra quantumului despăgubirilor să se pronunțe instanța în ordinea procedurii civile.

În motivarea solicitărilor sale, recurentul, invocând prevederile art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 12) Cod de procedură penală, a menționat că instanțele de fond, la judecarea cauzei, nu au luat în considerație faptul că această cauză penală a fost examinată pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza cererii depuse de către inculpat până la începerea cercetării judecătorești. Acțiunea civilă nu a fost înaintată de către părțile vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei la faza de urmărire penală, dar a fost înaintată după ce instanța a admis cererile inculpatului de a examina cauza în ordine simplificată.

În continuare, susține că părțile vătămate, după depunerea acțiunii civile, au înaintat cereri de a fi examinată cauza în lipsa lor și prima instanță le-a admis, cauza a fost examinată fără participarea părților vătămate, adică, părțile vătămate nu au fost audiate în prima instanță și partea apărării a fost lipsită de posibilitatea de a pune în contradictoriu întrebări părților vătămate, ultimii neprezentându-se în cadrul ședințelor de judecată, motiv din care, consideră, că acțiunea civilă urmează să fie respinsă, deoarece de către părțile vătămate nu au fost justificate pretențiile invocate.

Reieșind din dreptul incontestabil al părții vătămate de a înainta acțiunea civilă în speță, consideră că instanțele de fond, stabilind vinovăția inculpatului și luând în considerație circumstanțele de fapt descrise supra, urma să admită acțiunea civilă în principiu, urmând ca părțile vătămate să-și valorifice dreptul de

a fi reparat prejudiciul moral și material în acțiune separată civilă, în proces corect și echitabil.

6. Referință asupra recursului declarat, a fost depusă de către procurorul în secția reprezentarea învinuirii în Curtea Supremă de Justiție, Crijanovschi Sergiu, prin care a pledat pentru dispunerea inadmisibilității recursului, ca fiind vădit neîntemeiat.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat în baza materialelor din dosar, Colegiul penal conchide asupra inadmisibilității acestora, din următoarele considerente.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală, care, în mod obligatoriu, trebuie să fie invocate de recurent.

Reieșind din conținutul recursului declarat, se atestă că apărarea invocă temeiurile pentru declararea recursului prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 12) Cod de procedură penală, însă, în esență, critică hotărârile judecătorești sub aspectul dezacordului cu cuantumul prejudiciului moral, dispus spre încasare din contul inculpatului Țerna Dan în beneficiul părților vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei.

Drept urmare, instanța de recurs se va expune doar în privința acestui aspect, întrucât în privința celorlalte temeiuri de casare nominalizate, recursul nu a fost motivat de către apărare, iar în circumstanțele în care recursul nu este motivat sub aspectul temeiului de casare invocat, instanța de recurs nu este competentă să completeze din oficiu recursul ordinar al apărării cu circumstanțe în fapt și în drept, care l-ar justifica. Această afirmație își găsește suport juridic în conținutul art. 24 alin. (2) Cod de procedură penală, unde este statuat, că instanța judecătorească nu este organ de urmărire penală, nu se manifestă în favoarea acuzării sau a apărării și nu exprimă alte interese decât interesele legii.

Concomitent, Colegiul penal menționează inclusiv și faptul, că invocarea prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când *nu au fost întrunite elementele infracțiunii*, vine în contradicție și cu specificul judecării cauzei pe baza probelor administrate la faza de urmărire penală, conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală. Or, potrivit practicii judiciare constante, din momentul pronunțării încheierii prin care se dispune judecarea cauzei în procedura simplificată, inculpatul și apărătorul lui nu mai pot renunța pe parcursul procesului penal asupra opțiunii sale de a fi judecată cauza potrivit procedurii simplificate.

În continuare, verificând actele cauzei, raportate la alegațiile recurentului în partea ce ține de soluționarea acțiunii civile, Colegiul penal reține că decizia instanței de apel este corectă, legală și întemeiată, iar criticele avansate în această

latură de apărare, sunt lipsite de suport juridic.

În acest sens, instanța de recurs relevă că, acțiunea civilă exercitată în cadrul procesului penal are ca obiect tragerea la răspunderea delictuală a persoanei responsabile potrivit legii civile, pentru prejudiciul produs prin comiterea faptei care face obiectul acțiunii penale. Prejudiciul solicitat de partea civilă prin intermediul acțiunii avansate în fața instanței împotriva inculpatului, trebuie să reprezinte o consecință directă a infracțiunii deduse judecății, atât în cazul pretinderii recuperării prejudiciului material, cât și a celui moral.

În conformitate cu art. 387 alin. (1) din Codul de procedură penală, odată cu sentința de condamnare, instanța de judecată, apreciind dacă sunt dovedite temeiurile și mărimea pagubei cerute de partea civilă, admite acțiunea civilă, în tot sau în parte, ori o respinge.

Potrivit art. 1423 alin. (1) Cod civil, coroborat cu art. 219 alin. (4) Cod de procedură penală, mărimea compensației pentru prejudiciul moral se determină de către instanță în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al făptuitorului prejudiciului și de măsura în care compensarea poate aduce satisfacere persoanei vătămate. Ținând cont de aceste împrejurări, se urmărește scopul ca evaluarea să nu fie una subiectivă ori pentru a nu se ajunge la o îmbogățire fără just temei. Astfel, instanța de recurs menționează că despăgubirile pentru daune morale se disting de cele pentru daunele materiale prin faptul că acestea *nu se probează, ci se stabilesc de instanța de judecată prin evaluare*.

În susținerea celor enunțate supra, instanța de recurs menționează și jurisprudența CtEDO, cauza Ernst c. Belgiei (15 iulie 2003), unde Curtea a statuat, în principiu, că „atunci când victima unei infracțiuni se constituie parte civilă în procesul penal, aceasta semnifică introducerea unei cereri în despăgubiri, chiar dacă ea nu a cerut, în mod expres, repararea prejudiciului suferit. Prin dobândirea calității de parte civilă în procesul penal, ea are în vedere nu numai condamnarea penală a autorului infracțiunii, ci și repararea pecuniară a prejudiciului pe care l-a suferit”.

Parcurgând aceste considerente, Colegiul penal relevă că, inculpatul Țerna Dan, prin acțiunile sale infracționale și intenționate, împreună cu alte persoane, le-au cauzat părților vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei, atât suferințe fizice, cât și psihice, gravitatea primelor a fost constatată prin rapoartele de expertiză medico-legală nr. 201819DO154, 201819DO155 din 19.10.2018, părților fiindu-le cauzate mai multe leziuni corporale, care se califică ca vătămări corporale ușoare.

Pe cale de consecință, Colegiul penal consideră că instanța de apel corect a menținut sentința primei instanțe, prin care s-a conchis asupra admiterii parțiale a acțiunii civile înaintate de către părțile vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei, cu dispunerea încasării din contul inculpatului Țerna Dan a prejudiciului moral în sumă de 10 000 (zece mii) lei, fiecăruia, în rest, celelalte pretenții pecuniare fiind respinse, întrucât anume acest quantum a prejudiciului moral corespunde suferințelor psihice suportate de către părțile vătămate și le poate aduce o satisfacție echitabilă.

Or, criteriul general invocat de CtEDO, în vederea determinării cuantumului despăgubirilor pentru prejudiciul moral și material cauzat, constă în aceea că despăgubirile trebuie să prezinte un raport rezonabil de proporționalitate cu atingerea adusă valorilor sociale ocrotite, intensitatea și gravitatea atingerii adusă acestora. În situația daunelor morale, datorită naturii lor nepatrimoniale, o evaluare exactă a acestora în bani nu este posibilă, întinderea despăgubirilor stabilindu-se prin apreciere raportată la elementele de fapt. CtEDO, atunci când acordă despăgubiri morale, nu operează cu criterii de evaluare prestabilite, ci judecă în echitate.

Subsidiar, referitor la solicitările apărării de a fi admisă acțiunea civilă în principiu, urmând ca părțile vătămate să-și valorifice dreptul de a fi reparat prejudiciul moral și material în acțiune separată civilă, Colegiul penal remarcă că, potrivit dispoziției art. 387 alin. (3) Cod de procedură penală, instanța de judecată, poate să admită în principiu, acțiunea civilă, urmând ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă doar în cazuri excepționale când, pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile, ar trebui amânată judecarea cauzei. La caz, Colegiul penal reiterează, că părțile vătămate și-au expus detaliat pretențiile pecuniare față de inculpat (f.d.1-8, Vol. II), nu au fost identificate careva situații excepționale ce ar determina admiterea în principiu a acțiunii civile, or, instanțele de fond, ținând cont de circumstanțele cauzei, au evaluat corect cuantumul prejudiciului moral cauzat părților vătămate în raport cu suferințele psihice și fizice suportate de către acestea.

Totodată, Colegiul penal consideră necesar de a specifica că, atunci când partea solicită repararea prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, instanța este obligată să soluționeze acțiunea în cadrul procesului penal, or, nu există careva impedimente la stabilirea cuantumului acestuia, întrucât reieșind din circumstanțele cauzei, partea urmează a fi despăgubită proporțional suferințelor suportate. La caz, instanța de apel, la determinarea mărimii compensației pentru prejudiciul moral, a luat în considerație atât aprecierea subiectivă privind gravitatea cauzării suferințelor psihice sau fizice, cât și datele obiective care certifică acest fapt, precum și celelalte circumstanțe subsidiare pertinente cauzei.

Cât privește argumentul recurentului, precum că acțiunea civilă nu a fost înaintată de către părțile vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei la faza de urmărire penală, dar după ce prima instanță a admis cererile inculpatului de a examina cauza în ordine simplificată, Colegiul penal menționează că, cererile părților vătămate Bocancea Alexandru și Lucic Andrei au fost depuse la 29 august 2019 (f.d. 1-8, Vol. II), adică până la depunerea cererii inculpatului Țerna Dan din 10 septembrie 2019 de examinarea cauzei în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală (f.d. 11, Vol. II), fapt ce denotă, suplimentar, recunoașterea și acceptarea daunelor cauzate prin infracțiune de către inculpat, cuantumul încasat fiind proporțional faptelor comise, având drept scop acordarea satisfacției morale victimelor infracțiunii de huliganism.

Mai mult, Colegiul penal, ține să menționeze și asupra netemeinicii argumentului invocat de recurent, precum că prima instanță greșit a admis

cererile părților vătămate de a examina acțiunea civilă în lipsa acestora, partea apărării fiind lipsită de posibilitatea de a pune în contradictoriu întrebări părților vătămate, ultimii neprezentându-se în cadrul ședințelor de judecată.

Esențiale, sub acest aspect, sunt prevederile art. 324 alin. (3), (4) Cod de procedură penală, care stipulează că „Instanța, la cererea întemeiată a părții civile sau a reprezentantului ei, poate decide judecarea acțiunii civile în lipsa acesteia.

(4) Neprezentarea părții civilmente responsabile sau a reprezentantului ei la instanța de judecată nu împiedică soluționarea acțiunii civile”.

Raportând dispozițiile legale incidente la cauza dedusă judecării, Colegiul penal constată legalitatea acțiunilor instanțelor de fond, or, părțile vătămate au participat la mai multe acțiuni procesuale și, reieșind din drepturile și obligațiile sale, în conformitate cu normele Codului de procedură penală, inculpatul a avut dreptul de a contesta acțiunile procurorului sau organului de urmărire penală, inclusiv, de a solicita efectuarea confruntării, de a acorda întrebări, fapt ce nu a fost făcut. Astfel, instanța de recurs, reiterează, că examinarea cauzei în lipsa părților vătămate, nu a adus atingere esenței dreptului la acces liber la justiție al inculpatului, fiind în conformitate cu prevederile art.20 combinat cu art.16 și 54 din Constituție.

Față de cele ce preced, Colegiul penal atestă, că instanța de apel, la judecarea cauzei în ordine de apel, nu a comis erori de drept, care ar genera casarea deciziei adoptate, fapt ce impune inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Uncu Natalia în numele inculpatului Țerna Dan, ca fiind vădit neîntemeiat.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (1), (2) pct. 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de către avocatul Uncu Natalia în numele inculpatului Țerna Dan, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 25 noiembrie 2020, în cauza penală în privința lui **Țerna Dan** XXXXX, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **29 iulie 2021.**

Președinte

Timofti Vladimir

Judecătorii

Toma Nadejda

Cobzac Elena